

29.03.2012

Luonnonsuojelulaki ja luontodirektiivi

Luonnonsuojelulain yhtenä tavoitteena on sen 1 §:n mukaisesti luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi luonnonsuojelussa on pyrittävä maamme luonnonvaraisten luontotyyppien ja eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja ylläpitämiseen (LsL 5 §).

Luonnonsuojelulaissa lajien tiukka suojelu kohdistuu erityisesti suojeltaviin lajeihin ja luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin. Uhanalaisten lajien osalta suojelu perustuu tapauskohtaiseen harkintaan.

Luontodirektiivin ensisijaisena tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset, sivistykselliset ja alueelliset vaatimukset (Neuvoston direktiivi 92/43/ETY).

Eryteisesti suojeltavat lajit

Eryteisesti suojeltavan lajin suojelua koskevat luonnonsuojelulain 47–48 pykälät. Luonnonsuojelulain 47 §:ssä todetaan, että erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Kielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Alueellinen ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 47 §:ssä säädetyistä rauhoitussäännöksistä, jos lajin suojelutaso säilyy suotuisana.

Luontodirektiivin liitteen IV lajit

Luontodirektiivin liitteisiin IV (a) ja (b) on koottu Euroopan yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit. Liitteen IV (a) eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (LsL 49 §). Liitteeseen IV (b) kuuluvien Euroopan yhteisön tärkeinä pitämien ja luonnonsuojelulain mukaan rauhoitettujen kasvilajien hävittäminen on kielletty (LsL 49 §).

Poikkeusta tähän kieltoon haetaan luontodirektiivin artiklan 16 (1) perusteella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (LsL 49.3 §). Poikkeuksen voi myöntää, jos:

1. Muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole
2. Poikkeus ei haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella
3. Poikkeamisen perusteena on jokin seuraavista syistä
 - a. luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen ja luontotyyppien säilyttäminen;
 - b. erityisen merkittävien vahinkojen ehkäiseminen, joka koskee viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta;
 - c. kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävä hyötyä ympäristölle;
 - d. näiden lajien tutkimus- ja koulutus, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoitukset ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavat

29.03.2012

lisääntymistoimenpiteet, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen;

e. tarkoin valvotuissa oloissa tapahtuva valikoitu ja rajoitettu kyseisten lajien yksilöiden ottaminen ja hallussapito kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.

Uhanalaiset lajit

Uhanalaiset lajit on huomioitava riittävästi suunnittelussa siten, että niiden suojelutaso säilyy Suomessa tai alueellisesti suotuisana.

Rauhoitetut lajit

Rauhoitetun eläimen (LsL 39 §) osalta on kielletty:

- tahallinen tappaminen tai pyydystäminen,
- pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen ja
- tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla.

Rauhoitetun kasvin tai sen osan poimiminen, kerääminen, irtileikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittämien on kielletty. Mitä 39 §:ssä ja 42 §:n 2 momentissa rauhoitetuista kasveista tai eläimistä säädetään, ei estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan eikä rakennuksen tai laitteen tarkoituksenmukaista käyttämistä. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

Suojellut luontotyypit

Suojeltujen luontotyyppien osalta on säädetty luonnonsuojelulain 29 §:ssä. Seuraaviin luontotyyppihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyypin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu:

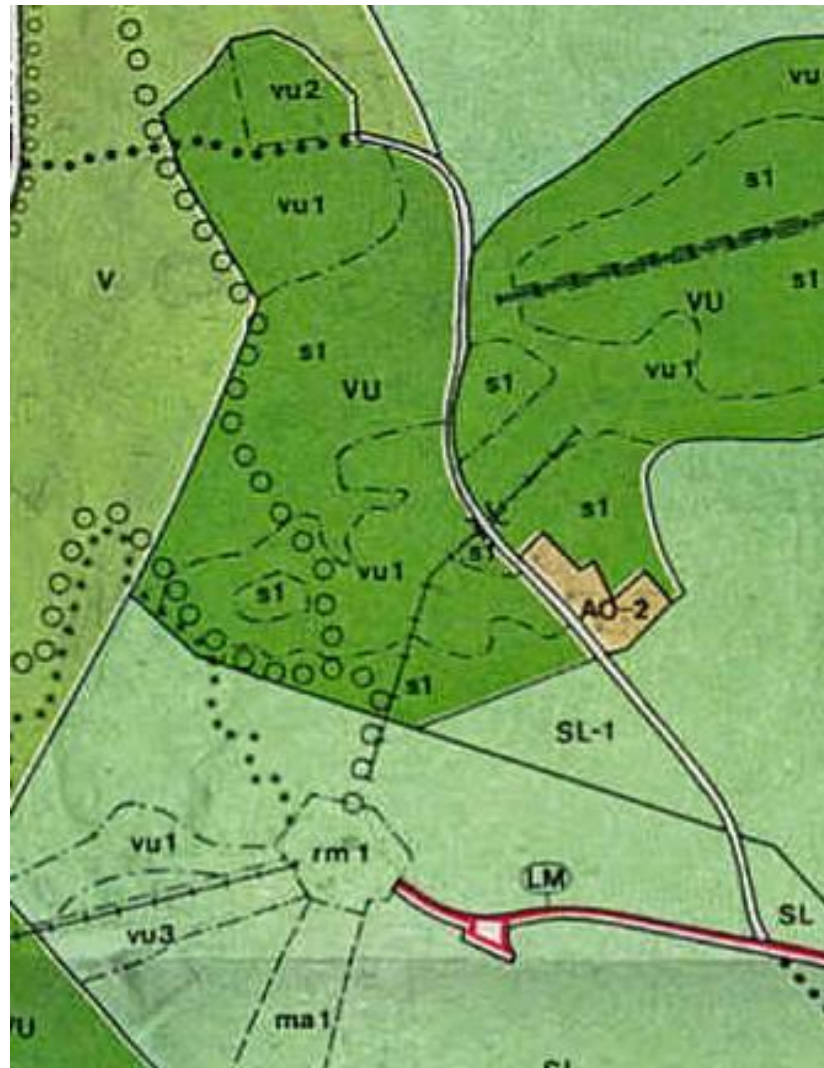
- 1) luontaisesti syntyneet, merkittävilta osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt;
- 2) pähkinäpensaslehdot;
- 3) tervaleppäkorvet;
- 4) luonnontilaiset hiekkarannat;
- 5) merenrantaniityt;
- 6) puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit;
- 7) katajakedot;
- 8) lehdesniityt; sekä
- 9) avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät.

29.03.2012

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista luontotyypeistä.

Metsälaki, maankäyttö- ja rakennuslaki

Puijolla on voimassa oikeusvaikutteinen Puijon-Puijonsarven yleiskaava (1989), jossa selvitysalue on pääosin osoitettu VU -merkinnällä (= urheilu- ja virkistyspalveluiden alue).

Ote Puijon-Puijonsarven yleiskaavasta.

Merkintään liittyvät osa-aluemerkinnät vu1, vu2 ja s1, joiden sisältö on seuraava:

- vu1: Alueen osa, joka on tarkoitettu kehitettäväksi avoimena tai puoliavoimena virkistysalueena.
- vu2: Alueen osa, joka on tarkoitettu pääasiassa yleistä virkistäytymistä palvelevia rakennuksia varten.
- s1: Alueen osa, jotka säilytetään metsäalueena.

SL -alueen sisällä on merkinnät:

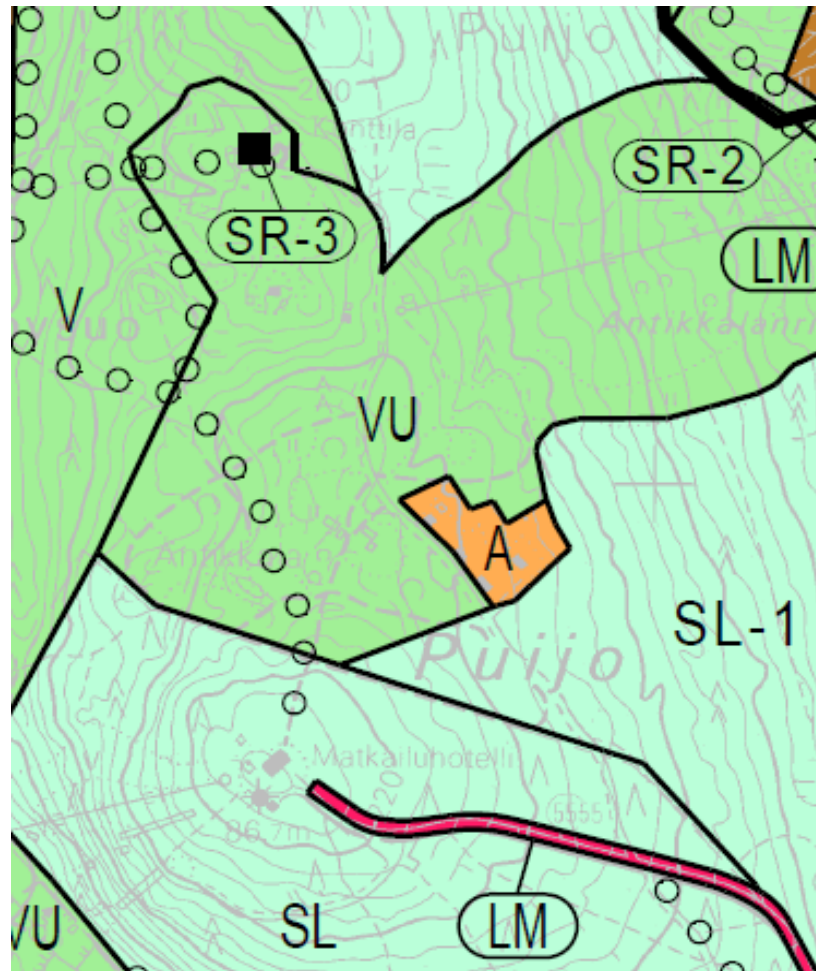
- rm: Luonnonsuojelualueeseen sisältyvä matkailupalvelujen alue.
- LM: tieliikenteen alue.

29.03.2012

- ma1: Alueen osa, jolla saa sijoittaa matkailua, urheilua ja liikennettä palvelevan maanalaisen tilan.

Lisäksi selvitysalueella on seuraavat aluevaraukset: SL-alue (luonnonsuojelualue, Puijon I) tai SL-1 -alue (rauhoitettava alue) sekä virkistysalue (V), jossa kaavamääräys on, että alue säilytetään luonnonmukaisena ulkoilu- ja virkistysalueena.

Kuopion keskeisen kaupunkialueen yleiskaavassa Konttilan päärakennus on osoitettu sr-3 merkinnällä (rakennus, joka pyritään säilyttämään).

Ote Kuopion keskeisen kaupunkialueen yleiskaavasta.

Yleiskaavan virkistysalueella noudatetaan metsälakia. Metsälaki ei estä metsätalousmaan ottamista muuhun käyttöön. Jos toimenpide edellyttää viranomaisen lupaa, sovelletaan metsälain säädöksiä siihen saakka, kunnes lupa on saanut lainvoiman. Puijolla puuston kaataminen tai muu maisemakuvaan vaikuttava toimenpide vaatii maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:n mukaisen maisematyöluvan, jonka käsittelee kaupungin ympäristönsuojelupalvelut.

Metsälain 10 §:n mukaisilla metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta erityisen tärkeillä elinympäristöissä metsää tulee hoitaa elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. Metsälain 10§:n mukaisia kohteita ovat mm. rehevät lehtolaidut sekä purojen ja pysyvän

29.03.2012

vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen välittömät lähiympäristöt. Metsälain 10 §:n mukaiset kohteet eivät estä maankäytön muutosta.

Vesilaki

Voimassa olevan vesilain (19.5.1961/264) nojalla alueella olevat luonnontilaiset norot ja purot on suojeltuja.

1.1.2012 voimaan tulevan uuden vesilain (587/2011) mukaan luonnontilaiset ja luonnontilaisen kaltaiset norot ovat suojeltuja luontotyyppejä. Noroilla tarkoitetaan sellaista puroa pienempää vesiuomaa, jonka valuma-alue on vähemmän kuin kymmenen neliökilometriä ja jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä kalankulku ole merkittävässä määrin mahdollista.

Poikkeusta tästä suojelusta on haettava aluelupavirastosta, jos suojeltavan vesiluontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu.

Muinaismuistolaki

Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja. Laki koskee niin esihistoriallisia kuin historiallisiakin kohteita. Rauhoituksesta voidaan hakea poikkeusta (MumL 11§).

Kiinteitä muinaisjäännöksiä ovat:

- 1) maa- ja kivikummut, röykkiöt, kivikehät ja muut kiveykset ja kivilatomukset, jotka ovat ihmisten muinoin tekemiä;
- 2) pakanuuden aikaiset haudat ja kalmistot, myös sellaiset, joista maan pinnalla ei ole merkkejä;
- 3) kivet ja kalliopinnat, joissa on muinaisilta ajoilta kirjoituksia, kuvia tai muita piirroksia tahi maalauksia, hiomauria tai muita hionnan tahi hakkuun jälkiä taikka uhrikuoppia;
- 4) uhrilähteet, uhripuut, uhrikivet ja muut palvontapaikat sekä muinaiset käräjäpaikat;
- 5) muinaisilta ajoilta peräisin olevat asumusten jäännökset sekä asuin- ja työpaikat, niin myös muodostumat, jotka ovat syntyneet sellaisten asumusten tai paikkojen käyttämisestä;
- 6) muinaisaikaiset hylätyt linnat, linnamäet, linnoitukset, linnakkeet, vallit ja vallihaudat sekä niiden jäännökset, kirkkojen, kappeliin, luostarien ja muiden huomattavien rakennusten rauniot sekä muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan hoidossa olevalla hautausmaalla;
- 7) kivet, ristit ja patsaat, jotka muinoin on pystytetty jonkun henkilön tai tapahtuman muistoksi tai uskomuksellisessa tarkoituksessa, samoin kuin muut sellaiset muistomerkit;
- 8) muinaisten huomattavien kulkuteiden, tienviittojen ja siltojen sekä vartiotuli- ja muiden sellaisten laitteiden jäännökset; sekä

29.03.2012

- 9) kiinteät luonnonesineet, joihin liittyy vanhoja tapoja, tarinoita tai huomattavia historiallisia muistoja.

Maisemaa ja maiseman muutoksia koskeva lainsäädäntö

Maisema-alue lsl 32 §

Luonnon- tai kulttuurimaiseman kauneuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien muiden erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi voidaan perustaa maisema-alue.

Maisematyölupa, mkrl 128 § ja 140 §

Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (*toimenpiderajoitus*).

Alueella, jolla on voimassa asemakaava tai yleiskaava, maisematyölupa on myönnettävä, jollei toimenpide vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen taikka turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.